

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Dato: 5. februar 2013
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Ketilbjørn Hertz
Sagsnr.: 2012-731-0024
Dok.: 581616

KOMMENTERET OVERSIGT

over

Høringssvar vedrørende Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser.

I. Høringen

Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre og Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Datatilsynet, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Amnesty International, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Center mod Menneskehandel, Daner, Dansk Røde Kors, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Regioner, Det Kriminalpræventive Råd, Foreningen af Socialchefer, Hjælp Voldsofre, Institut for Menneskerettigheder, KFUKs sociale arbejde, KL, Kompetencecenter Prostitution, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Kvinderådet, Landsforeningen for Voldsramte Kvinder, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre, Landsorganisationen mod seksuelle overgreb, Offerrådgivningerne i Danmark, Pro Vest, Red Barnet, Reden København, Reden International, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Seksualpolitisk Forum og Sexarbejdernes Interesseorganisation.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriet har endvidere modtaget hørings svar fra følgende organisationer mv.:

Dansk Kvindesamfund, EXIT Kollegiet, Gadejuristen, Joan-Søstrene, Pornofrit Miljø, Reden Odense, Reden Aarhus og Svanegrupperne.

Justitsministeriets bemærkninger til hørings svarene er angivet i kursiv.

II. Hørings svarene

1. Generelt

Rigsadvokaten, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Børnerådet, Danske Regioner og Det Kriminalpræventive Råd tilslutter sig forslagene i betænkningen.

Østre Landsret, byretterne, Domstolsstyrelsen, Datatilsynet, Rigspolitiet, Den Danske Dommerforening og Politiforbundet har ikke bemærkninger til betænkningen.

Institut for Menneskerettigheder finder, at betænkningen indeholder en afbalanceret gennemgang af området.

2. Voldtægt og anden tvang, udnyttelse mv.

Amnesty International hilser generelt Straffelovrådets forslag til revision af straffelovens kapitel 24 velkommen og finder det positivt, at Straffelovrådet med sine forslag i vidt omfang sigter mod at ajourføre straffeloven, hvor dens ordlyd afspejler en utidssvarende tankegang og syn på mænds og kvinders seksualitet og er ude af trit med menneskerettighederne og samfundsudviklingen.

Amnesty International tilslutter sig forslaget om at ændre overskriften til straffelovens kapitel 24 til "Seksualforbrydelser". Med hensyn til at skaffe sig samleje ved anden tvang eller udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand eller situation går Amnesty International ind for, at disse handlinger medtages i voldtægtsbestemmelsen med samme strafferamme som voldtægt i øvrigt (Model C i Straffelovrådets lovudkast).

Amnesty International tilslutter sig forslaget om at udvide straffelovens §§ 218 og 220 til også at omfatte forhold inden for ægteskab, forslaget om at ophæve straffelovens § 221, 1. led, om tilsnigelse af samleje uden for ægteskab samt forslaget om at ophæve straffelovens § 227 om straflempelse ved indgåelse af ægteskab mellem gerningsmanden og offeret.

Amnesty International tilslutter sig, at analt og vaginalt samleje fremover samles under betegnelsen "samleje", men foreslår, at begrebet yderligere udvides til også at omfatte oral indtrængen.

Amnesty International tilslutter sig forslaget om at præcisere i bemærkningerne til et lovforslag om seksualforbrydelser, at strafudmålingen i voldtægtsager skal ske på grundlag af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde og øvrige foreliggende omstændigheder og ikke på grundlag af en generelt forskellig vurdering af grovheden af kontaktvoldtægt og parvoldtægt i forhold til overfaldsvoldtægt. Derimod finder Amnesty International det beklageligt, at det i bemærkningerne tilføjes, at straffen alt andet lige vil være strengere for overfaldsvoldtægt end for en kontaktvoldtægt eller en parvoldtægt (betænkningen side 799). Amnesty International finder det uheldigt, at man i bemærkningerne til et lovforslag sender et signal om, at det er mindre slemt at voldtage sin ægtefælle, partner eller bekendte, end det er at voldtage en fremmed. Amnesty International foreslår, at det i bemærkningerne til lovforslaget anføres, at det forhold, at voldtægt er begået mod en person, som gerningsmanden har eller har haft en relation til forud for voldtægten, herunder ægteskab eller samliv, ikke i sig selv bør anses som en formildende omstændighed. Amnesty International foreslår endvidere, at det i bemærkningerne til lovforslaget anføres, at de angivne generelle forskelle i normalstrafniveauet mellem overfaldsvoldtægt og par- og kontaktvoldtægt, som fremgår af forarbejderne til strafskærpselsloven fra 2002, ophæves.

Danner tilslutter sig, at der ikke bør sondres mellem forskellige typer af voldtægt som basis for den konkrete strafudmåling, men at den konkrete strafudmåling bør ske på grundlag af domstolens vurdering af de konkrete foreliggende omstændigheder. Danner tilslutter sig også, at det i bemærkningerne til et lovforslag understreges, at strafudmålingen i voldtægtsager skal ske på grundlag af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af voldtægtens karakter og øvrige foreliggende omstændigheder og ikke på grundlag af en generelt forskellig vurdering af grovheden af kontaktvoldtægt og parvoldtægt i forhold til overfaldsvoldtægt. Danner lægger meget vægt på, at muligheden for at straffe en parvoldtægt lige så strengt som en

overfaldsvoldtægt bevares fuldt ud. I forbindelse med arbejdet i Dannerhusets krisecenter opleves således sager, hvor det efter Danners vurdering er vigtigt, at den anvendte vold mellem partnere, herunder grov vold, bør kunne anvendes som en skærpende omstændighed, der medfører, at en parvoldtægt straffes lige så strengt som en overfaldsvoldtægt.

Dansk Kvindesamfund anfører, at højere strafferammer for voldtægt af en prostitueret, der er offer for menneskehandel, virker som et forslag til en lovændring uden reelt indhold. Dansk Kvindesamfund har vanskeligt ved at se, dels hvordan det skal komme til sexkøberens kendskab, at den prostituerede er offer for menneskehandel, inden sexkøberen har sex med den prostituerede, dels hvordan sexkøberens retssikkerhed opretholdes i denne situation.

Det Kriminalpræventive Råd anbefaler, at der generelt sættes fokus på at forebygge seksuelle overgreb blandt unge, inden de opstår, f.eks. gennem tidlig indsats og skoleundervisning, hvor børn og unge lærer at sætte egne grænser og respektere andres. Der bør også arbejdes med faktorer, der kan reducere risikoen for seksuelle overgreb, eksempelvis indsatser, der sænker de unges indtagelse af alkohol. Det Kriminalpræventive Råd finder endvidere, at det er vigtigt, at der bliver taget hånd om ofrene for seksuelle forbrydelser ved at sikre dem adgang til bistand og vejledning, når skaden er sket, f.eks. i form af voldtægtscentrenes tilbud. Ligeledes er det vigtigt, at der er gode og dækkende behandlingstilbud til seksuelle krænkere.

Institut for Menneskerettigheder bemærker, at forslagene i betænkningen opfylder en anbefaling fra Norge, Schweiz og Belgien under den danske bedømmelse i maj 2011 ved FN's Universal Periodic Review om, at henvisningen til den ægteskabelige status udgår af straffelovens §§ 218, 220, 221 og 227.

Joan-Søstrene anfører, at de norske erfaringer viser, at kriminalisering af uagtsom voldtægt i Norge har medført, at flere kvinder har anmeldt voldtægt. Det er Joan-Søstrenes erfaring fra rådgivningen, at de lave anmeldel-
sestaler i Danmark bl.a. dækker over, at størstedelen af de kvinder, som er blevet voldtaget, ikke tør at anmelde overgrebet. Dette skyldes både den skyld og skam, som er forbundet med et seksuelt overgreb, og at der kræves stærke beviser for, at gerningsmanden kan dømmes. Mange frygter derfor, at deres anmeldelse ikke vil blive taget alvorligt, særligt hvor der ikke er sket større fysiske skader.

Joan-Søstrene anfører endvidere, at som det fremgår af citatet i betænkningen fra en artikel i tidsskriftet Lov & Ret fra december 2003, er det Joan-Søstrenes erfaring, at gerningsmanden til en uagtsom voldtægt sjældent er i tvivl om, at han har begået et overgreb. Offeret er typisk udsat for trusler efter voldtægten og frygter ofte social udstødelse i de tilfælde, hvor gerningsmanden er fra samme sociale miljø. Med hensyn til risikoen for, at forsætlig voldtægt efter en kriminalisering af uagtsom voldtægt i stedet straffes som uagtsom voldtægt med deraf følgende væsentligt lavere straf, anfører Joan-Søstrene, at Joan-Søstrene ville finde en "glidebaneeffekt" i strafudmålingen i voldtægtssager beklagelig, men at det fortsat er Joan-Søstrenes erfaring, at ofrenes retsfølelse krænkes mindre ved, at gerningsmanden bliver dømt efter en mildere bestemmelse, end at der slet ikke rejses tiltale.

Joan-Søstrene tilslutter sig forslaget om at udvide den gældende kriminalisering af udnyttelse af forurettedes hjælpeløse tilstand til også at omfatte overgreb inden for ægteskab. Joan-Søstrene er også enig i, at det eksisterende straffniveau ikke i tilstrækkelig grad afspejler alvoren af overgrebet, som ofte har alvorlige psykologiske følger for forurettede, og bakker derfor op om en skærpelse af straffen.

Kvinderådet mener, at der ikke bør sondres på den måde, at når kontaktvoldtægt straffes mindre strengt end overfaldsvoldtægt, skyldes det ikke, at det er en formildende omstændighed, at det er kontaktvoldtægt, men at det i almindelighed vil være en skærpene omstændighed, at der er tale om et overfald. Udgangspunktet bør efter Kvinderådets opfattelse være, at overfaldsvoldtægt og kontaktvoldtægt er lige dadelværdigt, og at formildende omstændigheder først kommer i betragtning i den egentlige strafudmåling. Det bør desuden præciseres, at der ikke er nogen formildende omstændigheder forbundet med, at parterne har levet sammen eller lever sammen. Det bør nærmere være en skærpene omstændighed, at man forbryder sig mod nogen, som man tidligere har haft et meget tæt fortrolighedsforhold til. Det bør også være en skærpene omstændighed, at offeret tillige har været udsat for menneskehandel.

Kvinderådet mener, at uagtsom voldtægt bør kriminaliseres, sådan som det er tilfældet i Norge. En kriminalisering af uagtsom voldtægt vil betyde, at politiet ikke af egen drift kan henlægge sager, men nødvendigvis må rejse flere sager, hvilket ikke er til skade for gerningsmændenes retssikkerhed, men vil have stor betydning for de forurettede også i de tilfælde, hvor der sker frifindelse. Selv om det er hårdt for kvinderne, der har været udsat for

de pågældende overgreb, at skulle i retten, er det bedre, at det er domstolene, der tager stilling til den endelige bevisbedømmelse, end at det er politiet, der ikke rejser sigtelse eller tiltale, fordi de mener, at beviserne ikke kan holde til en forsætlig voldtægtsanklage.

Landsorganisationen mod Seksuelle Overgreb tilslutter sig forslaget om at udvide straffelovens § 216 til også at omfatte seksuelt forhold til en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, hvor personen er ude af stand til at modsætte sig handlingen (Model B og C i Straffelovrådets lovudkast).

LMSO tilslutter sig, at ”anden kønslig omgængelse end samleje” moderniseres til ”andet seksuelt forhold end samleje”, og at analt og vaginalt samleje fremover samles under betegnelsen ”samleje”.

Red Barnet støtter en ligestilling af heteroseksuelle og homoseksuelle forhold, sammenlægning af straffelovens §§ 224 og 225, og at ”kønslig omgængelse” ændres til ”seksuelt forhold”.

Red Barnet tilslutter sig forslaget om at ophæve straffelovens § 227 om straflempe ved indgåelse af ægteskab mellem gerningsmanden og offeret.

Seksualpolitisk Forum tilslutter sig, at uagtsom voldtægt ikke kriminaliseres.

Som anført i pkt. 3.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger er Justitsministeriet generelt enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag vedrørende voldtægt. Justitsministeriet er således af de grunde, der er anført af Straffelovrådet, enig i rådets forslag om at videreføre den gældende definition af vold, de eksisterende strafferammer og det eksisterende straffniveau. I overensstemmelse med Straffelovrådets forslag er det i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8 (forslag til straffelovens § 216), understreget, at strafudmålingen i voldtægtssager skal ske på grundlag af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af voldtægtens karakter og øvrige foreliggende omstændigheder og ikke på grundlag af en generelt forskellig vurdering af grovheden af kontaktvoldtægt og parvoldtægt i forhold til overfaldsvoldtægt.

Som anført af Straffelovrådet vil det i almindelighed udgøre en skærpende omstændighed i relation til strafudmålingen, hvis gerningsmanden til en

voldtægt har en bestemt formodning om, at forurettede tillige er offer for menneskehandel. Efter Justitsministeriets opfattelse bør dette lovfæstes. Justitsministeriet lægger i denne forbindelse også vægt på, at en voldtægt af et offer for menneskehandel også kan foreligge, hvor en prostitutionskunde har en bestemt formodning om, at den prostituerede er offer for menneskehandel og tvunget til det seksuelle forhold.

Justitsministeriet er endvidere enig i Straffelovrådets forslag om at udvide straffelovens § 216 – og de øvrige strafbestemmelser i straffelovens kapitel 24, der angår samleje – til også at omfatte analt samleje. Justitsministeriet finder ikke grundlag for at udvide samlejebegrebet yderligere, eksempelvis til også at omfatte oralsex, der i stedet som foreslået af Straffelovrådet fortsat bør være omfattet af den foreslåede bestemmelse om andet seksuelt forhold end samleje.

Justitsministeriet er endvidere af de grunde, Straffelovrådet har anført, enig i, at der ikke er grundlag for at kriminalisere uagtsom voldtægt. Justitsministeriet lægger særlig vægt på, at der vanskeligt kan opstilles generelle handlenormer på seksuallivets område, som i givet fald kunne anvendes som målestok for vurderingen af en persons uagtsomhed med hensyn til det seksuelle samværs frivillighed.

Lovforslaget er på denne baggrund udformet i overensstemmelse med Straffelovrådets lovudkast og for så vidt angår anden tvang og udnyttelse af hjælpeløs tilstand med udgangspunkt i rådets model for at medtage disse handlinger i voldtægtsbestemmelsen med samme strafferamme som voldtægt i øvrigt (i betænkningen betegnet ”Model C”), men med tilføjelse af en bestemmelse om, at det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, at forurettede er offer for menneskehandel.

Vestre Landsret anfører, at da ”opholdssteder for børn og unge” i forslaget til straffelovens § 219 ifølge bemærkningerne er de anbringelsessteder, der er omfattet af lov om social service § 142, stk. 2, og da også andre af de anbringelsessteder, der er nævnt i forslaget til § 219, kan blive privatiseret, kan det overvejes at erstatte ordet ”institution” i slutningen af forslaget til § 219, så det præciseres, at bestemmelsen omfatter både offentlige og private anbringelsessteder.

Danske Regioner anfører, at man ikke længere bruger begrebet ”institution” i relation til voksne beboere, men i stedet taler om ”botilbud” eller ”bosted”, og at lovforslaget bør konsekvensrettes i forhold til dette.

Som anført i pkt. 4.2.9 i lovforslagets bemærkninger er Justitsministeriet enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag vedrørende bl.a. seksuelt forhold mellem ansatte og beboere på institutioner. Justitsministeriet er dermed også enig i forslaget om at videreføre forbuddet mod seksuelle forhold mellem ansatte og beboere bl.a. på døgninstitutioner og opholdssteder for børn og unge og på døgninstitutioner for personer med vidtgående psykiske handicap.

Som det fremgår af pkt. 4.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er Straffelovrådet opmærksom på, at man på socialområdet principielt ikke længere betegner botilbud til voksne som institutioner, men som borgerens egen bolig. Der kan imidlertid fortsat oprettes og drives botilbud af institutionslignende karakter i den forstand, at der ud over de enkelte beboeres egne boliger også er fællesarealer og tilknyttet personale. Efter Straffelovrådets opfattelse ville det være for vidtgående at udvide bestemmelsen til også at omfatte botilbud, der ikke har karakter af døgninstitutioner. En sådan udvidelse, som ville indebære, at bestemmelsen kom til at omfatte andet end institutioner, ville også give bestemmelsen en helt anden karakter. Justitsministeriet er enig heri. Justitsministeriet finder også ligesom Straffelovrådet, at det fortsat vil være hensigtsmæssigt, at bestemmelsen afslutningsvis nævner ”lignende institution”, hvilket ligesom i dag vil dække både offentlige og private institutioner.

3. Seksuelt misbrug af børn mv.

Joan-Søstrene, Landsorganisationen mod Seksuelle Overgreb og Red Barnet er enige i forslaget om at udvide voldtægtsbestemmelsen til at omfatte alle seksuelle forhold til børn under 12 år.

Landsorganisationen mod Seksuelle Overgreb anfører, at det ikke alene er forbrydelser, som LMSO opfatter som ”krænkelser af blufærdigheden”, der i dag straffes efter straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse, men også alvorlige seksuelle overgreb mod børn, herunder f.eks. berøring af barnets kønsorganer (uden manipulation), befølinger andre steder på kroppen, fotografering eller beluring, blottelse af kønsdele og/eller onani over for barnet, at barnet skal posere seksuelt og fremvise egne kønsorganer og eventuelt onanere, eller at barnet skal været vidne til pornofilm eller

andres samleje. LMSO foreslår derfor, at bestemmelsen i straffelovens § 224 udvides til også at omfatte sådanne forhold, eller at der alternativt indføres en ny bestemmelse om seksuelle overgreb over for børn under 15 år af den beskrevne karakter, som ikke hører under § 224.

LMSO foreslår, at grooming gøres strafbart. LMSO henviser til, at grooming straffes efter straffelovens § 21 om forsøg, men at groomingen ikke i sig selv anses for at være en forbrydelse.

Red Barnet er enig i, at egentlig tvangsbehandling af ikke-sindssyge personer, der er dømt for seksuelt misbrug af børn, hverken er mulig eller ønskelig med de behandlingsformer, der står til rådighed i dag. Red Barnet anfører, at der kan være behov for, at dømte, som ikke har erfaringer med psykoterapi, inden de tager stilling til den frivillige psykoterapeutisk behandling, obligatorisk gennemgår psykoterapeutiske samtaleforløb med det formål at få et personligt kendskab til de muligheder, denne behandlingsform indeholder. Red Barnet anbefaler, at den øvre grænse for at idømme betinget dom med vilkår om sexologisk behandling hæves til 2½ års fængsel, så den øvre grænse følger den strafskærpelse, der er sket inden for de senere år.

Red Barnet tilslutter sig, at strafferammerne i straffelovens §§ 230 og 235 a om pornomodeller under 18 år tilpasses kravene i EU-direktivet om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn.

Red Barnet tilslutter sig forslaget til ændringer i straffelovens § 236 om pålæg til domfældte og er især positiv over for forslaget om at kunne give pålæg om ikke at kontakte børn gennem internettet.

Som anført i pkt. 5.2.12 i lovforslagets almindelige bemærkninger er Justitsministeriet generelt enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag vedrørende seksuelt misbrug af børn. Justitsministeriet finder ligesom Straffelovrådet ikke grundlag for at udvide bestemmelsen om andet seksuelt forhold end samleje til at omfatte andre seksuelle krænkelse. Justitsministeriet finder heller ikke grundlag for at foreslå en særskilt bestemmelse om andre seksuelle krænkelse af børn, som både i dag og efter lovforslaget er omfattet af bestemmelsen om blufærdighedskrænkelser, jf. også pkt. 6 nedenfor.

Såkaldt grooming – dvs. kontakt til børn med forsæt til senere at krænke barnet seksuelt – er i visse andre lande kriminaliseret i særskilte bestem-

melser, mens det i Danmark er kriminaliseret gennem den almindelige bestemmelse om strafbare forsøgshandlinger i straffelovens § 21 i sammenhæng med bestemmelserne om seksuelle overgreb og krænkelser af børn. Denne forskel skyldes bl.a., at Danmark i sammenligning med de fleste andre lande har et meget vidtgående almindeligt forsøgsansvar. Særskilte bestemmelser om grooming er derfor blevet indført i flere andre lande, fordi der var strafværdige forhold i form af kontakt til børn med forsæt til senere at krænke barnet seksuelt, som tidligere ikke var strafbare i de pågældende lande. I Danmark har sådanne forhold derimod altid været strafbare i medfør af straffelovens almindelige regler om forsøg, og der har derfor ikke været – og er fortsat ikke – behov for at fastsætte særskilte regler om grooming i Danmark. Efter Justitsministeriets opfattelse er der på denne baggrund fortsat ikke grundlag for særskilt at kriminalisere grooming.

Med hensyn til betinget dom med vilkår om sexologisk behandling fremgår det af betænkningen, at det næppe kan anses for afklaret i retspraksis, om den i almindelighed øvre grænse for anvendelse af betinget dom med vilkår om sexologisk behandling på op til omkring 1½ års fængsel, som var forudsat i forarbejderne til lovændringen i 1997, efter strafsikringsloven i 2002 kan anses for forhøjet svarende til strafsikringsloven (betænkningen side 656).

Børnerådet tilslutter sig forslaget om, at forældelsesfristen for blufærdighedskrænkelser over for et barn under 15 år tidligst skal regnes fra den dag, den forurettede fylder 18 år.

Hjælp Voldsofre anfører med hensyn til forslaget om at udskyde forældelsen i tilfælde, hvor gerningsmanden på strafbar måde tvinger offeret til ikke at anmelde forholdet til politiet, at man bør sikre sig, at forældelsesfristen for offerets erstatningskrav udskydes tilsvarende.

Landsorganisationen af Kvindekrisecentre anfører, at mennesker efter LOKKs erfaring reagerer forskelligt på traumer, og at det bedste af denne grund ville være, at der ikke er nogen forældelsesfrist.

Landsorganisationen mod Seksuelle Overgreb foreslår, at forældelsesfristen for seksuelle overgreb mod børn ophæves. Såfremt forældelsesfristen ikke ophæves, tilslutter LMSO sig forslaget om, at forældelsesfristen for blufærdighedskrænkelser mod børn under 15 år først begynder at løbe, fra barnet fylder 18 år. LMSO anfører, at det er meget individuelt, hvornår

en voksen er klar til eller i stand til at politianmelde seksuelle overgreb, og meget tyder på, at det for størstedelen af ofrene er langt efter det fyldte 28. eller 33. år. En ophævelse af forældelsesfristen vil efter LMSO's opfattelse virke forebyggende mod nye seksuelle overgreb mod børn. Når politiet efterforsker gamle overgreb, kan igangværende seksuelle overgreb mod børn afdækkes og stoppes. Hvis forældelsefristen ikke ophæves, kan det overvejes at sikre, at politiet skal optage rapport om anmeldelser af seksuelle overgreb, selv om der er indtrådt forældelse. Dette er praksis f.eks. i Norge og England, hvor anmeldelser af forældede sager i flere tilfælde har ført til optrævling af pædofilringe og pågribelse af aktive seksualforbrydere. Det, der anføres i betænkningen om, at offeret kan opleve en frifindelse på grund af bevisets stilling som en yderligere krænkelse, bør ikke have indflydelse på lovgivningen om forældelse. Følelsen af yderligere krænkelse kan imødegås ved at hjælpe ofrene til at træffe et valg om anmeldelse på et oplyst grundlag, og den forurettede bør efter LMSOs opfattelse tilbydes grundig rådgivning og bisidderhjælp inden anmeldelsen.

Red Barnet anfører, at der med udbredelsen af fotografisk dokumentation af overgreb kan opstå situationer, hvor offeret gennem billedmaterialet ville kunne dokumentere seksuelle overgreb, selv efter at forældelsesfristen er udløbet. I princippet kunne Red Barnet ønske en ophævelse af forældelsesfristen i sager om seksuelle overgreb på børn, men en sådan ophævelse vil efter Red Barnets opfattelse kun være til gavn for ofrene, hvis der samtidig oprettes en specialiseret offentlig rådgivning og støtte til de ofre, som ønsker en sag rejst mange år efter, at overgrebene har fundet sted.

Som anført i pkt. 5.2.12 i lovforslagets almindelige bemærkninger finder Justitsministeriet, at der i lyset af de hensyn, der som fremhævet af Straffelovrådet taler for en senere forældelse i sager om seksuelt misbrug af børn end i sager om anden kriminalitet af tilsvarende grovhed, bør gennemføres en yderligere udskydelse af begyndelsestidspunktet for forældelse, således at forældelsesfristen for strafansvaret for seksuelt misbrug af børn tidligst begynder at løbe fra den dag, hvor offeret fylder 21 år. Forslaget er navnlig begrundet i, at børn i almindelighed ikke flytter hjemmefra, straks de fylder 18 år, men at de fleste børn vil være flyttet hjemmefra, før de fylder 21 år. Selv om barnet er myndigt som 18-årig, vil en 21-års-grænse på denne baggrund efter Justitsministeriets opfattelse bedre afspejle, hvornår et barn, der har været udsat for seksuelt misbrug i familien, i praksis typisk vil kunne frigøre sig fra sin afhængighed af forældrene. Forslaget indebærer, at forældelse af seksuelt misbrug af børn vil indtræde op til 3 år

senere end i dag. Forslaget er udformet generelt, og det gælder dermed også, hvor det seksuelle misbrug af barnet ikke har fundet sted inden for familien. Med forslaget fastsættes et senere begyndelsestidspunkt for forældelse end f.eks. i Norge og Sverige, hvor forældelse af strafansvaret for seksuelt misbrug af børn (i Norge af børn under den seksuelle lavalder) ligesom efter de gældende danske regler begynder at løbe, når offeret fylder 18 år.

Det understreges endvidere i lovforslagets bemærkninger, at når politiet modtager en anmeldelse om seksuelt misbrug af et barn, der er foregået for så mange år siden, at forholdet – også efter lovforslaget – er forældet på tidspunktet for anmeldelsen, bør politiet afhængig af de nærmere omstændigheder være særligt opmærksom på, om anmeldelsen giver anledning til at indlede en efterforskning mod den person, som anmeldelsen angår, med henblik på at afklare, om den pågældende efterfølgende kan have gjort sig skyldig i seksuelt misbrug af andre børn, hvor strafansvaret endnu ikke er forældet.

Det følger af forældelseslovens § 13, at forurettedes krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af et strafbart forhold tidligst forældes 1 år efter endelig afgørelse i en straffesag, hvor tiltalte er fundet skyldig, eller efter skyldnerens vedtagelse af bøde eller anden strafferetlig sanktion.

Børnerådet anfører, at børn og unge ikke skal udsættes for porno. Det er imidlertid også Børnerådets opfattelse, at straffelovens § 234 i dag er uden praktisk betydning, og at straffeloven ikke er et egnet instrument til at regulere den kendsgerning, at børn og unge med lethed og gratis via nettet kan opnå adgang til porno. Ressourcerne vil set med Børnerådets øjne være bedre anvendt på seksualundervisning i skolen og på rådgivning af de voksne, der skal beskytte børn og unge mod at blive udsat for porno. Børnerådet henviser endvidere til, at den, der viser eller udleverer porno til et barn, fortsat efter omstændighederne vil kunne straffes for blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232.

Landsorganisationen mod Seksuelle Overgreb er ikke enig i, at straffelovens § 234 om salg af utugtige billeder og genstande til børn under 16 år er betydningsløs i praksis. Bestemmelsen bør derfor moderniseres frem for at ophæves. Der bør efter LMSOs opfattelse i straffeloven sættes nogle grænser for, hvad der er moralsk tilladt, og det bør være forbudt for børn at købe pornografi og sexlegetøj.

Pornofrit Miljø ønsker at bevare straffelovens § 234 og foreslår samtidig, at bestemmelsens ordlyd ændres, så ”utugtig” ændres til ”uanstændig”, og at ”film” tilføjes. Som begrundelse for at bevare bestemmelsen henviser Pornofrit Miljø til beskyttelseshensynet over for børn og unge og bestemmelsens signalværdi. Til sammenligning henviser Pornofrit Miljø til, at samfundet ikke afskaffer forbuddet mod at gå over for rødt lys, selv om mange gør det uden at blive straffet.

Red Barnet anfører, at børn, inden de er modne og parate til det, skal beskyttes mod eksponering over for pornografisk materiale. Red Barnet er enig i, at straffelovens § 234 ikke længere er tidssvarende, og at bestemmelsen i sin nuværende udformning ikke i praksis yder børn beskyttelse mod at skaffe sig adgang til pornografisk materiale, inden de aldersmæssigt og modenhedsmæssigt er parate til det. Red Barnet er også enig i vurderingen af, at man heller ikke på anden måde via straffeloven kan løse problemet med at begrænse børns adgang til pornografisk materiale. Red Barnet mener, at vi ikke kan lovgive os ud af dybtliggende kulturelle tendenser, og at der er behov for at støtte og styrke børnene og de unge i at blive kritiske medieforbrugere og hjælpe dem til at navigere i den seksualiserede virkelighed, de på godt og ondt er en del af. Der er behov for en opprioritering af det forebyggende arbejde i hjemmene og i skolernes seksualundervisning, fordi forebyggelse er langt mere virksomt end forbud.

Som anført i pkt. 5.2.12 i lovforslagets almindelige bemærkninger finder Justitsministeriet ikke grundlag for at foreslå at ophæve straffelovens § 234 om salg af utugtige billeder eller genstande til børn under 16 år, da det vil kunne sende et forkert signal.

4. Prostitution

Dansk Kvindesamfund anbefaler, at trykt og elektronisk annoncering af prostitution betragtes som rufferi. Der har gennem en årrække været en række sager i medierne, som har tydeliggjort, at en del af de sexannoncer, der bl.a. bringes i Ekstra Bladet, dækker over salg af kvinder, der senere viser sig at være ofre for menneskehandel og/eller rufferi. Det samme er med stor sandsynlighed tilfældet med annoncering på internettet, men der findes ikke dokumentation for det, idet det, så vidt vides, ikke har været undersøgt.

Gadejuristen udtrykker glæde over Straffelovrådets grundige gennemgang og saglige anbefalinger i forhold til den strafferetlige regulering af

sexarbejderes forhold. Gadejuristen er enig i, at anvendelse af strafferetlige indgreb i forhold til prostitution bør have til formål at beskytte sexarbejderne, mens politiske målsætninger om reduktion af sexarbejde eller lignende ikke bør ske gennem kriminalisering, men via øvrige tiltag.

Kvinderådet mener, at annoncering af seksuelle ydelser i eksempelvis dagblade er rufferi, og anbefaler, at annoncering af seksuelle ydelser straffes med bøde.

Sexarbejdernes Interesseorganisation anfører, at langt flere sexarbejdere bliver udsat for overgreb fra myndigheder end fra menneskehandlere eller andre kriminelle. Gennem de seneste år har kontrol af sexarbejdere haft meget høj prioritet hos SKAT, og disse kontroller er blevet misbrugt til også at lade politiet tvinge sig ind i bordeller for at efterforske rufferi uden retskendelse. Politiet har også i en række tilfælde besøgt bordeller, hvor det i teorien har været frivilligt for sexarbejdere, om de ville svare på spørgsmål, men hvor de i praksis er blevet presset til at svare gennem trusler om repressalier, hvis de ikke samarbejdede. Efter Sexarbejdernes Interesseorganisations opfattelse er der tale om klare og grove lovbrud fra myndighedernes side, som der trods klager ikke er blevet grebet ind over for.

Som anført i pkt. 7.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger er Justitsministeriet generelt enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag vedrørende prostitution. Justitsministeriet er således bl.a. enig i, at der efter en nutidig opfattelse ikke er tilstrækkeligt grundlag for at kriminalisere den prostitueredes egen annoncering uanset formen. Derimod vil annoncering for en prostitutionsvirksomhed, som drives af en bagmand, efter lovforslaget kunne straffes som medvirken til rufferi, hvis den, der bringer annoncen, har forset med hensyn til de faktiske omstændigheder, som begrundes, at der retligt er tale om rufferi.

Dansk Kvindesamfund og **Kvinderådet** tilslutter sig forslaget om at udvide rufferiparagraffen til også at omfatte gade-, bar- og escortprostitution.

Dansk Kvindesamfund anfører, at Straffelovrådet lægger op til, at et kollektiv af prostituerede på et bordel skal kunne ansætte personer til at løse opgaver for dem såsom telefonpasning, kalenderpasning, administration, revision, sikkerhed mv., og at en eller flere af de prostituerede på bordellet skal kunne overføre deres indtægter til en eller flere af de andre prostituerede. Straffelovrådets forslag kan efter Dansk Kvindesamfunds opfattelse

ses som en pendant til den tyske og hollandske løsning, hvor rufferi er legalt. En legalisering af bordeldrift vil ikke medføre øget sikkerhed, gennemsigtighed og kontrol. Erfaringer fra lande, der har legaliseret rufferi (f.eks. Holland, Tyskland og New Zealand), viser, at det har ført til øget prostitution og en øget handel med kvinder til prostitution, at det ikke har øget sikkerheden for de prostituerede, at myndighederne ikke har fået bedre, men mindre kontrol over sexindustrien og dens pengestrømme, at de organiserede kriminelle etablerer legale bordeller, bag hvilke de driver en skjult prostitutionsforretning med udnyttelse, menneskehandel, hvidvask mv., at kun en lille del af indtægterne fra prostitution opgives til myndighederne, og at de prostituerede ikke registrerer sig eller betaler skat og moms i nævneværdig grad, idet de vil undgå stigmatisering.

Straffelovrådets forslag viser efter Dansk Kvindesamfunds opfattelse indirekte en naiv antagelse af, at bordeller med danske prostituerede ikke er underlagt pres fra ruffere, kriminelle, der kræver beskyttelsespenge, og organisatorer (ejendomsindehavere, webadministratorer mv.), der hver kræver deres del af kagen. Sexindustrien er kendetegnet ved en stor sort økonomi – prostitution betales ikke med dankort – og drives i betydeligt omfang af organiserede kriminelle, og der betales i vidt omfang beskyttelsespenge til disse, også fra bordeller, der i dag drives i det, rådet beskriver som ”ligeværdige fællesskaber”. Et eksempel er Anni Fønsby-sagen, hvor der var unddraget millioner, hvor der var stoffer og våben indblandet og var tale om, at nogle af de såkaldt frivilligt danske prostituerede, der indgik i det, Straffelovrådet beskriver som et ligeværdigt fællesskab, havde særdeles vanskeligt ved at komme ud af prostitution på grund af kontrol fra deres ruffer, der udadtil ”blot” administrerede kvindernes websider, lokaler og vagtplaner. Gennemføres rådets anbefalinger om at legalisere bordeldrift, kan der sås berettiget tvivl om, hvorvidt en person, der har begået handlinger som Anni Fønsbys, i fremtiden vil kunne straffes for rufferi.

Dansk Kvindesamfund mener, at det må være samfundets opgave at reducere sexindustrien og beskytte de udsatte og sårbare individer, ikke at lægge de strafferetlige forhold til rette på en sådan måde, at få særligt stærke individer får de bedst mulige forhold for at drive prostitutionsforretning, og så organiserede kriminelle får yderligere adgang til fortjeneste af andres prostitution. Efter Dansk Kvindesamfunds opfattelse er prostitution primært et socialt problem, hvor det er betalingen for sex, der er drivkraften for hovedparten af de prostituerede, så der ikke er tale om sex mellem to

parter, men om sex med én part og dermed om et skævt magtforhold, hvor det er sexkøberen, der i kraft af sine penge har kontrollen.

Gadejuristen anfører vedrørende forslaget til en ny strafferetlig regulering af prostitutionsvirksomhed, der skal give sexarbejdere større mulighed for at organisere sig i økonomiske fællesskaber med henblik på en rimelig fordeling af indtægter og udgifter til eksempelvis telefondamer, annoncering, vagtservice mv., at Gadejuristen uforbeholdent støtter en strafferetlig konstruktion, der reelt beskytter sexarbejdere mod udnyttelse. Dette forudsætter, at man etablerer en tidsvarende regulering, der svarer overens med de faktiske forhold i branchen og ikke direkte eller indirekte indebærer en kriminalisering af sexarbejdere. Den foreslåede bestemmelse vil således fortsat kunne medføre en kriminalisering af sexarbejdere, hvis den ikke følges op af en overskuelig regulering af sexarbejderen forhold, der kan imødekomme alle eller i hvert fald størstedelen af den overordentligt differentierede gruppe, der arbejder i branchen. Ligesom det er udgangspunktet, at straffelovgivningen skal beskytte sexarbejderne mod udnyttelse, bør dette ligeledes være udgangspunktet for al øvrig regulering.

Der bør efter Gadejuristens opfattelse ikke længere herske tvivl om, at gruppen af sexarbejdere i Danmark udgøres af en mangfoldig og differentieret gruppe kvinder og mænd, og at sexarbejde ikke kan forklares med en simpel model eller forståelsesramme, ligesom forskellige grupper kan have behov for forskellige tiltag. At hævde at sexarbejde i alle forhold er et ”socialt problem”, bidrager hverken til en relevant forståelse af fænomenet eller til en bedre forståelse af, hvilke tiltag der kan være behov for at iværksætte. Alt for længe har diskussionen om en kriminalisering af sexkøb stået i vejen for, at man reelt har gjort noget ved de udfordringer og problemer der er i branchen. Med Straffelovrådets betænkning og regeringens beslutning om ikke at påføre sexarbejderne yderligere kriminalisering, synes det nu muligt at få indledt den nødvendige diskussion af, hvordan vi bedst sikrer sexarbejderne ordentlige forhold, sikre arbejdsvilkår samt social, sundhedsmæssig og øvrig støtte til dem, der måtte have behov for det.

Kvinderådet kan ikke støtte forslaget om at justere grænsen mellem strafbar og straffri prostitutionsvirksomhed og forslaget om at afkriminalisere mellemmandsvirksomhed vedrørende prostitution, hvis der ikke er tale om, at mellemmanden driver virksomhed med eller i øvrigt udnytter andres prostitution (eller medvirker hertil). Kvinderådet mener, at det vil være en glidebane, hvor grænserne for rufferi og bordeldrift bliver endog meget svære at få øje på. Kvinderådet spørger, hvornår andre tjener for meget på

de prostitueredes prostitution, og over hvor lang tid pengestrømme kan flyde, og hvor store kan de være, for at man kan være sikker på, at der er tale om et "ligeværdigt forhold" og ikke udnyttelse. Kvinderådet ønsker færre prostituerede i Danmark og mener ikke, at forslagene bidrager hertil. Tværtimod kan forslagene opfattes som en regulering af prostitutionsmarkedet med det formål at gøre det lettere at drive bordel, og man bør endvidere spørge sig selv, om der ikke blot vil være tale om en legalisering af de kriminelle netværk, der i dag styrer store dele af prostitutionsmarkedet, og som nu vil kunne få nogle af deres penge udbetalt lovligt og resten under bordet. Forslagene er en vej væk fra de andre nordiske lande og en åbning overfor et massivt prostitutionsmarked som det hollandske.

Seksualpolitisk Forum opfordrer til at arbejde videre med forslaget om at sikre sexarbejderes vilkår ved at afkriminalisere dele af de nuværende regler om mellemmandsvirksomhed ved prostitution. Sexarbejdernes bør have ret til at ansætte folk til arbejdsopgaver som telefonpasser og dørvagt, køb af serviceydelser som webdesign og revision og leje af lokaler. Lovgivningen om rufferi bør være indrettet, så den giver maksimal sikring af sexarbejdere mod udnyttelse, men samtidigt så vidt muligt giver sexarbejderne rettigheder til at agere som andre selvstændige erhvervsdrivende. Politiets mange anholdelser af telefondamer har efter Seksualpolitisk Forums mening ikke skabt andet end mistillid og vrede og virket kontraproduktivt i forhold til at inkludere sexarbejderne selv i bekæmpelsen af kriminalitet og udnyttelse.

Sexarbejdernes Interesseorganisation anfører, at det er urimeligt at opfatte det som menneskehandel, når en udenlandsk, migrant, frivillig sexarbejder bliver udsat for en berigelsesforbrydelse af de personer, som tager sig dyrt betalt for at hjælpe sexarbejderen illegalt ind i Danmark. Det afholder migrante sexarbejdere fra at søge beskyttelse mod berigelsesforbrydelserne, fordi de ikke kan gøre det uden samtidig at bringe gerningsmanden – som kan være del af sexarbejderens netværk i hjemlandet – under anklage for en langt værre forbrydelse med meget strengere straffe. Straffelovens § 262 a blander meget alvorlige og mindre alvorlige forbrydelser sammen i én pærevælling. De mindre alvorlige forbrydelser burde tages ud af § 262 a, så det ikke betegnes som menneskehandel, når der foreligger en relativt simpel berigelsesforbrydelse. Det er stigmatiserende for sexarbejderne – og især for de migrante sexarbejdere – når befolkningen får det indtryk, at mange af dem er sexslaver og ofre for menneskehandel.

Sexarbejdernes Interesseorganisation anfører, at masser af mennesker i dag lever mere eller mindre direkte af, at andre mennesker har sex, f.eks. ved at udgive porno eller ved at drive diskoteker eller datingsites, uden at det er kriminelt, og uden at nogen får den tanke, at det burde være det. Når Straffelovrådet har konstateret, at hverken salg eller køb af seksuelle tjenester bør være kriminelt, er det ulogisk og utidssvarende at opretholde en kriminalisering af bistand til salg af seksuelle tjenester. De samme argumenter, som Straffelovrådet anfører mod en kriminalisering af salg og køb af seksuelle tjenester, taler imod kriminalisering af dem, som sælger produkter eller ydelser til sexarbejderne. For sexarbejdere er det en ulempe, at deres samarbejdspartnere er kriminaliserede, og ulempen er særligt stor for de sexarbejdere, der er socialt udsatte. Rufferiparagrafferne bør enten helt afskaffes eller begrænses til de tilfælde, hvor de tilfældigvis rammer udnyttelse af sexarbejdere. Men denne udnyttelse vil der langt hen ad vejen blive grebet ind over for i forvejen, hvis man også anerkender sexarbejde som et lovligt erhverv i forhold til anden lovgivning end straffeloven.

Som anført i pkt. 7.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger finder Justitsministeriet ikke grundlag for i forhold til den foreslåede rufferibestemmelse at justere på den hidtidige forståelse af at "holde bordel" eller for at ophæve den eksisterende kriminalisering af at optræde som mellemmand ved andres prostitution, da det vil kunne sende et forkert signal.

Dansk Kvindesamfund anfører, at Straffelovrådets konklusioner vedrørende et forbud mod købesex er selvmodsigende og ikke hovedsageligt funderet i en retlig vurdering af håndhævelsesmuligheder, bevisbyrde, sexkondens retsstilling, men i al væsentlighed i generelle betragtninger, herunder fortolkninger af svenske erfaringer, der i et ikke ubetydeligt omfang strider imod de svenske myndigheders egne konklusioner.

Dansk Kvindesamfund mener, at der bør indføres en lov mod køb af seksuelle tjenester i Danmark, sådan som det er sket i Sverige. Dansk Kvindesamfund anfører, at menneskehandlen til prostitution er bremset i Sverige, mens den vokser i lande uden et forbud mod købesex, at prostitution er et kønnet fænomen, der ud over at være et socialt problem er udtryk for seksuel vold mod prostituerede, som bør straffes på lige fod med andre former for vold, at et forbud mod købesex ændrer befolkningens syn på at købe sex, og at et forbud mod købesex ud over at placere ansvaret for den seksuelle udnyttelse i prostitution hos voldsudøveren også har den effekt, at flere kommer ud af prostitution, og at de prostituerede føler, at loven fritager dem for skylden for, at de har været udnyttet i prostitution.

KFUK's Sociale Arbejde, Reden København, Reden Odense, Reden Aarhus, Reden International, EXIT Kollegiet og Svanegrupperne anfører i et fælles hørings svar, at en række socialpolitiske forhold og hensyn taler for at forbyde køb af seksuelle ydelser. Et forbud er ikke et vidundermiddel eller i sig selv et mål og kan aldrig stå alene, men skal ledsages af en yderligere forstærket social indsats, som tilgodeser både prostituerede, som er i stand til at tage mod exit-tilbud, prostituerede, som ikke er motiverede herfor, og prostituerede, der ikke er omfattet af eksisterende tilbud, f.eks. udenlandske prostituerede. Efter organisationernes opfattelse vil det være en betragtelig effekt, hvis et forbud mod købesex fører til, at 10 % af de prostituerede stopper som prostituerede. Endvidere vil et forbud kunne begrænse efterspørgslen gennem en holdningspåvirkning, og de svenske erfaringer viser, at der i Sverige er sket en tydelig ændring i befolkningens holdning til købesex efter indførelsen af forbuddet mod købesex.

Kvinderådet anfører, at det er generaliserende og temmelig naivt at beskrive prostitutionshandelen som "sex mellem samtykkende voksne". Intet sted står det at læse, at de prostitutionsforhold, som Straffelovrådet betegner som frivillig prostitution, kan være udtryk for særdeles ulige magtforhold, undertrykkelse, fattigdom og endeløs stigmatisering af den prostituerede fra bl.a. kundernes side.

Kvinderådet opfordrer til at gennemføre et forbud mod køb af seksuelle ydelser. Kvinderådet henviser i den forbindelse til det svenske forbud og herunder bl.a. til, at antallet af ofre for menneskehandel ligger på et relativt stabilt niveau i Sverige, mens det stiger i sammenlignelige lande, at prostitutionens omfang er stagneret, at politiet ikke har fået sværere ved at få kontakt til de prostituerede, at de prostituerede ikke har fået forværret deres livsvilkår, og at der er sket en betydelig holdningsændring med hensyn til befolkningens støtte til forbuddet mod købesex, idet forbuddet nu støttes af over 70 % af den svenske befolkning.

Landsorganisationen af Kvindekrisecentre anfører, at køb af sex bør forbydes på grund af de varige skader af mangeartet karakter, der sker hos den prostituerede. LOKK henviser til lovgivningen om organdonation, sen aborter, kunstig befrugtning og rygning, som efter LOKKs opfattelse er eksempler på lovgivning om beskyttelse mod skadevirkninger. Efter LOKKs opfattelse er der på samme måde behov for lovgivning mod køb af sex, idet der ved prostitution indlysende kan ske et magtmisbrug. Som mi-

nimum bør det forbydes at købe sex hos en person, der er handlet, og hvor der derfor klart ikke er tale om frivillighed.

Landsorganisationen mod Seksuelle Overgreb mener, at køb af seksuelle ydelser bør kriminaliseres. LMSO henviser til, at der opstår varige skader af mangeartet karakter hos den prostituerede som følge af købesex. LMSO mener desuden, at det skal være strafbart at købe seksuelle ydelser hos en handlet person. Det er LMSOs opfattelse, at en prostitutionskunde selv bærer ansvaret for ikke at købe sex hos en prostitueret, som er offer for menneskehandel.

Seksualpolitisk Forum tilslutter sig, at kunder til sexarbejdere ikke kriminaliseres.

Sexarbejdernes Interesseorganisation er enige i den argumentation, der fører Straffelovrådet frem til ikke at anbefale en kriminalisering af køb af seksuelle ydelser. Erfaringerne fra Sverige og Norge giver ikke grund til at tro, at en kriminalisering vil hjælpe sexarbejdere – tværtimod. En kriminalisering vil have negative konsekvenser for sexarbejdere og som anført af Straffelovrådet særligt for de sexarbejdere, der er socialt udsatte. Tilbage bliver, at man kan gennemføre en kriminalisering af hensyn til værdier i samfundet, men Sexarbejdernes Interesseorganisation mener, at det i et demokratisk land ikke er holdbart at straffe folk, alene fordi de har ”forkerte” værdier.

Som anført i pkt. 7.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger er Justitsministeriet enig i Straffelovrådets overvejelser med hensyn til at betale en person over 18 år for et seksuelt forhold. Justitsministeriet er således også enig i, at der ikke bør indføres et forbud mod købesex. Justitsministeriet lægger navnlig vægt på, at et forbud mod købesex ikke kan forventes at føre til et væsentligt fald i omfanget af prostitution eller menneskehandel, men derimod kan forventes at få negative konsekvenser for de prostituerede. Et forbud mod købesex vil desuden være meget ressourcekrævende at håndhæve effektivt.

Prostitution er først og fremmest et socialt problem, hvor der især er behov for en social indsats, og regeringen har derfor med ”Exit Prostitution” taget initiativ til at styrke den sociale indsats over for prostituerede. Regeringen vil desuden sætte ind over for menneskehandel. Ofre for menneskehandel til bl.a. prostitution er meget sårbare mennesker, som lever i et afhængighedsforhold til deres bagmænd.

Med henblik på at styrke indsatsen imod menneskehandel indgik regeringen i forbindelse med finansloven for 2013 en aftale med Enhedslisten om at sikre bedst mulige forhold og vilkår for de ofre for menneskehandel, der vender hjem til deres oprindelsesland, så de har mulighed for at komme godt videre med deres liv uafhængig af bagmænd mv. Som led heri skal den såkaldte forlængede refleksionsperiode, hvor et offer for menneskehandel kan opholde sig i Danmark og få hjælp til restitution og forberedelse af den pågældendes tilbagevenden til hjemlandet, udvides fra 100 dage til 120 dage. Det indgår også i aftalen, at reintegrationsperioden i hjemlandet som led i en forberedt hjemsendelse udvides fra 3 måneder til 6 måneder, og at støtteordningen gøres mere fleksibel, så den enkelte får større mulighed for omprioritering af indsatsen. Justitsministeren fremsatte den 30. januar 2013 et lovforslag om ændring af udlændingeloven (L 129), der bl.a. skal gennemføre de ændringer af udlændingeloven, der er nødvendige for at udmønte de pågældende dele af finanslovsaftalen.

Med hensyn til det, Kvinderådet har anført om, at det "intet sted står (...) at læse, at de prostitutionsforhold, som Straffelovrådet betegner som frivillig prostitution, kan være udtryk for særdeles ulige magtforhold, undertrykkelse, fattigdom og endeløs stigmatisering af den prostituerede", bemærkes, at følgende bl.a. fremgår af betænkningen (side 538-39):

"Straffelovrådet bemærker for fuldstændighedens skyld, at "frivillig prostitution" i denne sammenhæng skal ses i modsætning til de tilfælde, som behandles (...) ovenfor, hvor nogen ved tvang eller svig mv. ufrivilligt er blevet prostituerede. Straffelovrådet er opmærksom på, at en persons livssituation kan være sådan, at vedkommende føler sig tvunget til at prostituere sig for at skaffe penge. Det kan f.eks. være en narkoman, som har brug for penge til at købe stoffer, som vedkommende er afhængig af, eller en illegal indvandrer, som ikke har andre indtægtsmuligheder. Selv om en sådan "tvang" (som ligger i pågældende livssituation) i sagens natur ikke direkte kan imødegås strafferetligt (da der ikke kan udpeges en ansvarlig gerningsmand), indgår det i Straffelovrådets overvejelser, at nogle af de prostituerede, der hverken er tvunget eller besveget mv., på grund af deres livssituation i øvrigt kan stå meget svagt og derfor have behov for beskyttelse mod at blive udnyttet."

5. Incest

Joan-Søstrene er meget tilfredse med, at der ikke foreslås ændringer i kriminaliseringen af seksuelle forhold mellem søskende. Det er Joan-Søstrenes erfaring fra rådgivning af kvinder, der har været udsat for seksu-

elle overgreb fra en bror eller søster, at sådanne forhold ikke opstår i voksenlivet, men som regel er begyndt længe før og blot som følge af den typisk dysfunktionelle familiestruktur og manglende evne til at sætte grænser er fortsat ind i voksenalderen. Seksuelle forhold mellem søskende er således ikke udtryk for voksne, sunde valg, men for en fortsat forbrydelse, hvor – typisk – en ældre bror har bevaret sin magt over – typisk – en yngre søster.

Landsorganisationen af Kvindekrisecentre anfører, at blodskam fortsat bør være ulovligt, bl.a. på baggrund af de magtstrukturer, der ofte findes i dysfunktionelle familier. Et forbud beskytter den svage part.

Landsorganisationen mod Seksuelle Overgreb er enig i, at det absolutte forbud mod seksuelle forhold til slægtninge i nedstigende linje bør videreføres.

Red Barnet tilslutter sig, at forbuddet mod incest videreføres, men lægger vægt på, at der i sager om seksuelle forhold mellem søskende kan være særligt behov for at undersøge graden af ligeværdighed og afhængighedsforhold.

Som anført i pkt. 10.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger er Justitsministeriet enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag med hensyn til incest, herunder forslaget om at videreføre det gældende forbud mod seksuelle forhold mellem biologiske søskende og om at udvide det gældende forbud mod seksuelle forhold til biologiske slægtninge i nedstigende linje til også at omfatte adoptionsforhold.

6. Blufærdighedskrænkelser

Red Barnet er enig i forslaget til sproglig modernisering af straffelovens § 232 og om opdeling af strafferammen i en normalstrafferamme og en skærpet strafferamme for blufærdighedskrænkelser over for børn under 15 år, forudsat at dette ikke betyder ændringer i strafudmålingen i forhold til i dag.

Som anført i pkt. 6.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger er Justitsministeriet enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag vedrørende blufærdighedskrænkelser, herunder forslaget om en sproglig modernisering og forenkling af straffelovens § 232 og om opdeling af strafferammen i en normalstrafferamme på bøde eller fængsel indtil 2 år og en skærpet straf-

feramme på bøde eller fængsel indtil 4 år vedrørende blufærdighedskrænkelser af børn under 15 år. Som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 22 (forslag til straffelovens § 232), er der ikke tilsigtet nogen ændring i strafudmålingen i forhold til i dag.

7. Børnepornografi

Det Kriminalpræventive Råd tilslutter sig forslaget om at udvide mulighederne for at benytte vilkår om sexologisk behandling over for personer, der dømmes for at udbrede eller besidde børnepornografi.

Landsorganisationen mod Seksuelle Overgreb foreslår, at der iværksættes forskning om, hvorvidt forbrug af børneerotika kan lede personer til at begå seksuelle overgreb mod børn. Fantasier skal efter LMSOs opfattelse ikke kriminaliseres, men det kan overvejes, om distributionen og dyrkelse af fantasier i fællesskaber skal kriminaliseres. Begrundelsen for en sådan kriminalisering kan være principielle moralske årsager frem for af beskyttelseshensyn. Samfundet sætter hermed en klar grænse, så et kollektivt normskred ikke accepteres. LMSO mener, det er bekymrende, når en person med seksuelle fantasier om børn søger hjælpemidler, fantasier eller fællesskaber med ligesindede for at tilfredsstille denne trang, idet risikoen for, at personen kommer ud på en glidebane, er meget stor. Derfor er det vigtigt, at der også ved brug af børneerotika tilbydes alternativer i form af anonym rådgivning og behandling.

Red Barnet kunne ønske, at der i dansk sprogbrug blev anvendt en anden terminologi end ”børnepornografi” om billeder af seksuel udnyttelse af børn, idet pornografi henviser til en ikke strafbar fremstilling af voksne i seksuelle situationer og sammensætningen ”børnepornografi” derfor kan opfattes som ting beregnet for børn ligesom børnecykel, børnetøj og børnemusik. Da begrebet betegner strafbare forhold, ville en betegnelse som ”overgrebsbilleder” eller ”billeder af seksuel udnyttelse af børn” være mere præcis. I engelsksproget sammenhæng er man gået over til i højere grad at anvende betegnelsen ”child abuse pictures” eller ”child abuse material”.

Red Barnet anfører, at lovændringen i 2009, hvor det blev kriminaliseret at gøre sig bekendt med børnepornografisk materiale gennem internettet, har givet en usikkerhed for de organisationer, som samarbejder med politiet om at bekæmpe overgrebsbillederne på internettet. Lovændringen tager ikke højde for, at andre end politiet (efter en konkret aftale med politiet) kan have opgaver, der indebærer at gøre sig bekendt med det ulovlige ma-

teriale med det formål at forebygge og bekæmpe udbredelsen af overgrebsbillederne. Red Barnet vil derfor anbefale, at der i bemærkningerne til lovforslaget omtales denne mulighed for materiel atypicitet eller manglende retsstridighed.

Red Barnet tilslutter sig forslaget til omformulering af straffelovens § 235, stk. 3, så bestemmelserne omfatter både fotografier og film, og så et samtykke til besiddelse frit kan tilbagekaldes med den virkning, at fortsat besiddelse ikke længere er straffri efter bestemmelsen.

Red Barnet støtter også, at animerede fremstillinger af seksuelle overgreb på børn ikke kriminaliseres. Red Barnet tager etisk og moralsk stærkt afstand fra alle former for materialer (på skrift, tegninger, afbildninger, fiktive materialer), som forherliger eller på anden måde fremstiller seksuelle overgreb og krænkelser af børn i et positivt lys. Samtidig mener Red Barnet, at straffeloven ikke er et brugbart redskab til at regulere tanker og fantasier, når disse udtrykkes i tekst eller tegninger. Red Barnet lægger vægt på, at menneskerettighederne respekteres både i forhold til offer og en eventuel krænker og ser det derfor som et problem, hvis rettighederne indskrænkes for en udvalgt gruppe af mennesker, fordi de tegner tanker og fantasier om strafbare handlinger (sex med børn), mens alle frit kan tegne tanker og fantasier om mord, voldtægt, røverier mv. uden at få indskrænket deres rettigheder. Red Barnet opfordrer til, at andre redskaber end straffeloven tages i anvendelse med henblik på at reducere risikoen for, at voksne begår seksuelle overgreb mod børn (oplysning, rådgivning, behandling mv.).

Seksualpolitisk Forum tilslutter sig, at fiktiv eller animeret børneporno ikke kriminaliseres. Seksualpolitisk Forum opfordrer til at klargøre, at det ikke er ulovligt at besidde eller gøre sig bekendt med familie billeder, kunst og billeder til forskningsformål. I dag er der en gråzone i forhold til forskeres brug af historisk erotik bl.a. på offentlige arkiver og biblioteker.

Som anført i pkt. 8.2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger er Justitsministeriet generelt enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag vedrørende børnepornografi, herunder forslaget til omformulering af straffelovens § 235, stk. 3, om diskulperende samtykke til besiddelse af pornografiske billeder af børn over den seksuelle lavalder. Justitsministeriet er også enig i, at den gældende kriminalisering af udbredelse og besiddelse af fiktiv børnepornografi, som fremtræder på tilnærmelsesvis samme måde som fotografier og lignende, ikke bør udvides til at omfatte andre former for

fiktiv børnepornografi eller "børneerotika". Straffelovrådets forslag om at udvide ordningen med betinget dom med vilkår om sexologisk behandling til at omfatte udbredelse og besiddelse af børnepornografi er dog ikke medtaget i lovforslaget. Som omtalt i flerårsaftalen vedrørende kriminalforsorgen er der igangsat et forskningsprojekt om behandling af seksualforbrydere, og det er aftalt, at aftaleparterne, når resultaterne af undersøgelserne foreligger, vil overveje eventuel opfølgning. På denne baggrund bør en stillingtagen til Straffelovrådets forslag om at udvide ordningen med betinget dom med vilkår om sexologisk behandling til at omfatte udbredelse og besiddelse af børnepornografi ligeledes afvente resultaterne af det forskningsprojekt om behandling af seksualforbrydere, som er igangsat.

Med hensyn til det, Red Barnet har anført om betegnelsen "børnepornografi", bemærkes, at straffelovens § 235 ikke anvender udtrykket "børnepornografi", men derimod udtrykket "utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år". Med lovforslaget foreslås en sproglig modernisering, så "utugtige" ændres til "pornografiske". Derimod anvender de seneste EU-instrumenter (Rådets rammeafgørelse af 22. december 2003 om bekæmpelse af seksuel udnyttelse og børnepornografi og Eurapa-Parlamentets og Rådets direktiv af 13. december 2011 om bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi) både i titlen og de materielle bestemmelser udtrykket "børnepornografi", herunder i instrumenternes engelske tekst ("child pornography").

III. Lovforslaget

Med hensyn til straffelovens § 216 om voldtægt, hvor Straffelovrådets lovudkast i betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser indeholder tre sidestillede lovmodeller, er lovforslaget udformet i overensstemmelse med "Model C" i Straffelovrådets lovudkast.

Lovforslaget adskiller sig på følgende punkter fra Straffelovrådets lovudkast i betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser:

1. Det foreslås, at forældelsesfristen for strafansvaret for seksuelt misbrug af børn tidligst skal begynde at løbe fra den dag, hvor offeret fylder 21 år (frem for 18 år i dag). Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 4 (ændring af straffelovens § 94, stk. 4).

2. Der er i forslaget til straffelovens § 216 (lovforslagets § 1, nr. 8) tilføjet et nyt stk. 4 om, at det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, at forurettede er offer for menneskehandel.
3. Forslaget til ændring af straffelovens § 220 (lovforslagets § 1, nr. 13) er udvidet, så det som noget nyt bliver omfattet af bestemmelsen at skaffe sig samleje ved groft misbrug af behandlingsmæssig afhængighed.
4. Det foreslås i forhold til rufferibestemmelsen at videreføre den gældende forståelse af at ”holde bordel”. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 23 (forslag til straffelovens § 233, stk. 1).
5. Det foreslås at videreføre det gældende strafmaksimum på 3 års fængsel for udnyttelse i øvrigt af andres prostitution og den gældende kriminalisering af at fremme andres prostitution ved for vindings skyld eller i oftere gentagne tilfælde at optræde som mellemmand. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 23 (forslag til straffelovens § 233, stk. 2).
6. Forslaget om at ophæve straffelovens § 234 om salg af utugtige billeder eller genstande til børn under 16 år er ikke medtaget i lovforslaget.
7. Forslaget om at udvide ordningen med betinget dom med vilkår om sexologisk behandling til at omfatte udbredelse og besiddelse af børnepornografi er ikke medtaget i lovforslaget.
8. Der er tilføjet en ikrafttrædelsesdato, jf. lovforslagets § 5, stk. 1.
9. Der er tilføjet en bestemmelse om lovens territoriale gyldighed, jf. lovforslagets § 6.